

BUITEN

5^e JAARGANG N°. 32.

ZATERDAG 12 AUGUSTUS 1911.

Foto R. H. Herwig.

MOLENS AAN HET SMAL-WEESP, BIJ WEESP.

BUITEN

Geïllustreerd Weekblad
aan het Buitenleven gewijd

INHOUD:

MOLENS AAN HET SMAL-WEESP, BIJ WEESP. ILLUSTR. BLZ. 373	
UIT FRANKRIJKS WILDERNIS, DOOR JOHAN SCHMIDT . . .	374
DE JAVAANSCHKE KEIZERSBLOEM, DOOR E. TH. W. . . .	375
DE ALOUDE STAD VAN KEIZER KAREL.... NIJMEGEN, (SLOT), DOOR H. VAN DER MANDERE, GEÏLLUSTR. . . .	376
ZOMERGASTEN, III (GEDICHT), DOOR J. H. DE VEER . . .	377
EEN ZUIDBEVELANDSCH BOERENHUIS. ILLUSTRATIE BLZ 378—379	
TJANDI MENDOET OF MENDIET, DOOR SALPHA, GEÏLL. . .	380—381
DE KIKVORSCH, DOOR P. N. BROUNS, GEÏLLUSTR. BLZ. 381	
DE HEILIGE LOTUS, DOOR E. TH. W., GEÏLLUSTR. . . .	382
DRAAIHALZEN, DOOR A. B. WIGMAN, GEÏLLUSTR. . . .	384

BERICHTEN VAN REDACTIE EN UITGEVERS.

Alle kopij ook die met illustraties, zoomede afzonderlijke illustraties (fotograficën, teekeningen, enz.), gelieve men te zenden aan de redactie, Rokin 74-76, Amsterdam. Duidelijke naam en adresvermelding wordt verzocht ook achter op de foto's.

De uitgevers verzoeken beleefdelijk dit blad te noemen als men naar aanleiding van eene advertentie, een aanvraag of een bestelling aan een adverteerder doet.

Het auteursrecht voor den inhoud van dit blad wordt verzekerd overeenkomstig de Wet van 28 Juni 1881, Stbl. No. 214.

Uitgave van SCHELTEMA & HOLKEMA'S BOEKHANDEL
K. Groesbeek & Paul Nijhoff - AMSTERDAM -

UIT FRANKRIJKS WILDERNIS.

VAN MISDADIG PARIJS.

VAN Parijs ga ik u vertellen, van dat Parijs, waar 't nachtelijk duister 't uur aankondigt tot lugubren arbeid. Waar de late avond de lieden uit hun schuilhoeken lökt, en, belust op buit, deze nachtsluipers van de Butte Chaumont, Mont Rouge, enz., voortsluipen naar de verlaten wijken van de benedenstad, op roofjacht uit. Ook zal ik u verhalen van de ongelukkigen, die van geslacht op geslacht in de misdaad en 't verderf werden gefokt; die, vanaf hun eersten levenskreet de ondeugd en 't schandbedrijf bestaarden en beluisterden, niets van hoogere levensvreugde weten, geen andere teederheid ontvingen, dan die de absinth-dronken vader, de door ether waanzinnige moeder, vriendinnen of vrienden in huiverig-suffe oogenblikken gaven. Die, als niet de vader in afschuwelijke hebzucht het door slagen en vloeken africhtten tot misdrijf, later in de cel, hoogstens als eenige herinnering hebben, hun kinderjaren in de Assistance publique. Ook zal ik u schetsen de het misdrijf zoekenden, die onverbeterlijken en zwakken, die de camaraderie van het kwade verkiezen boven de deugd, ten koste der ontzettendste ouderlijke smart.

I. DE GEBOORTE VAN HET KWADE.

Op de mansarde van het hooge, doorwalmde, uitgeslagen, krottige huis in de rue des Martyrs, woonde het faux-ménage, Pierre René, de voddenraper.

Het schuine dak van het dompig-trieste benauwende verblijf, kapte den rechtschen hoek tot aan den vloer weg — en men kon er juist rechtop staan, en zich behoedzaam bewegen tusschen de dicht op elkaar gedrukte wanden. Door het kleine, vuile ruitje van het eenige raampje lichtte de dag bleek in, grauwe over de donkere voddenhoop in den hoek, de gebrekkige biezenuit-piekende, waggelende stoelen, naast het wiebelende, morsige tafeltje bij het vervlooze ledikant, dat als 'n groote lorrenbak, scheef van den wand af, op den brokkelig steenen vloer stond.

Pierre René op den grond in het vale duister, slorpnd aan een flesch absinth, stootte, na elken teug, zijn woeste lach-kreten uit, hoog de armen tegen het ledikant zwaaiend, zoodat de flesch hol botsend het hout raakte — spartel-sloeg met de voeten, waaromheen de vervreten schoenen met touw ombonden waren, op de steenen, soms trappend van heftige woede. De kleeren dodden om z'n schonk-lichaam, sjorden scheurend mee bij elke plotse wending. Schichtig sloeg hij, na even rust, het bleek vervlekte hoofd als dol heen en weer, schudde 't driftig, de tanden knarsend. Zijn oogen waren bloed-doorloopen, puilden uit de kassen in wilde sturing en de doorwoelde, oppiekende haren op zijn haast kalen schedel waren vochtig van zweet. Hij gilte, reutelde, jowde de laagste verwenschingen uit, al maar slurp-slokkend aan de flesch, die hij soms koozend drukte tegen de borst, terwijl zijn openzakkende grijns-mond verrimpelde tot een afschuwelijken lach.

Naast hem, voor den schoorsteen, op wat lappen, lag een

zes-jarig meisje, Mariëtte, mager en ellendig, het schrielle lijfje nauwelijks bedekt. Het sliep, roerde zich niet, ondanks Pierre René's geweld. Het lag daar, armzalig de goor-magere vingertjes, angstig-geknepen op het lompen-omwonden lijfje. Het stakerige, paars-blauwig geplekte, kleffe armpje, dat als afwerend op het hoofdje lei, vleurde schimmig in den schemer op het door sliertende haren omwarde hoofdje.

Pierre René, zich zwaar oprichtend, zot-verbaasd tot bezinning nu, keek dommelig om zich heen, tastte naar de rommel-dingen op den vloer. Hij greep een verdeukt blikje, dat zijn hand geraakt had en smet het in onstuimige woestheid van zich af op Mariëtte, die nu met 'n dadelijk onderdrukte schrikzucht ontwaakte.

Pierre-René, het hoorend, wentelde zich nu heelemaal om, stak zijn slappen arm naar 't kind uit en sleurde het naar zich toe, verwenschend haar smeekenden genade-roep. „Allons, jij hier, dagdieve... slapen hein... en ik werken, allons salaud, op... Ik ben ziek, rakker, ja, ja, je vader is ziek... en je moeder is weg. Je zal 't zien, die slentert bij 't Trocadero de rijken achterna... Dié weet centen te bedelen... Ik ben ziek. Sta op. 'r Op uit. Op de boulevards is wat te verdienen. Ik ben ziek, la, la, la... Vite, voyons.

De kleine, wat slaap-versuft, nog te gewoon aan kastijdingen om er totaal door verslagen te zijn, staat, terugschuivend, behoedzaam op, maar halverwege geeft de woestaard het kindje een kwaadaardigen stomp, waardoor zij het evenwicht verliezend, kermend neersmakt op de steenen. Zij siddert. De stakerige beentjes beven onder het weerstandlooze lichaampje, en steunzoekend grijpt ze om zich heen. „Ik was zoo moe,” steunt 't kind. „Ik heb om eten gevraagd... ze hebben me drie sous gegeven.”

„Drie sous? Waar zijn die? Sacré nom... ik mot ze hebben.”

„Dáár, père,” sidder-beeft de kleine Mariëtte. „O, o, sla me niet. Sla me niet.”

De dronken voddenraper, zich moeizaam oprichtend nu, de pees-dorre handen telkens klemmend aan het ledikant, viel wankel-stappend tegen den wand, zakte neer op een kruk, om eindelijk meer en meer ontuchtend, de drie sous van het scheeve tafelblad te klauwen. 'n Moment beknipt hij ze, maar slingert ze dan naar 't van vrees zwijg-stille meisje, dat krijtend de vingertjes ter verdediging tegen het gezichtje drukt. „Kom hier,” jakkert de man schor. „Kom hier, ik zal je voor zes sous leeren... gosse...” Meteen heeft hij 't kind beet, dat in het nauwe zolderhok niet kan ontkomen. Zijn bijtende mond open, lijkt hij een verslindend ondie, temeer daar hij zijn vreeselijk woede-hoofd op zijn schouders houdt ingetrokken. Hij schudt 't kind met helse genotshijging, met van vol-doening tot lach-vertrokken lippen, schopt 't dan van zich af, de schrabrakke tafel met kracht over haar neerstootend. Zij stil, den adem ingehouden, beweegt zich niet, ligt in verwrongen houding, wachtend in doodsangst de ruwe slagen van den woesteling. Maar hij, te drank-verlamd om dadelijk op te staan, blijft de vuisten dreig-ballend voor zich uit zwaaiend, het rampzalige wezen de hevigste doodsbedreigingen toevloeken. „Ik zal je nek stukslaan, sale cochon. Hebben we je daarvoor van je moeder gekocht... ja, ja... gekocht voor honderd francs... Honderd francs. Voleuses. Jelui hebben me bedrogen. Ja zeker, voor honderd francs kan ik er twee krijgen van Jacques-mange-tout, van die goede Jacques van de fortifications. Die had me 'r betere geleverd. Honderd francs!” Hij komt weer overeind, trekt de tafel bij de molm-rotte pooten terug. „Jullie zijn bedriegers, jullie!... Je vader heeft voor niks zijn kop niet aan de weduwe 1) verloren, hà, hà, hà. Jouw moeder heeft ons bedrogen, bestolen... Sta op! Je weet niet eens je eigen eten op te scharrelen... Honderd francs!! voor drie sous... Oh, là, là! Mais attends, canaille. Je zult 't me betalen... Als ik niet ziek was zou 'k 't wel met je weten... maar Pot-sans-fer, jou twééde moeder, la belle môme, rha, hà, hà... ma petite femme chérie, zal jou wel terecht helpen... Vanmiddag nog, op de place de la République, ah, quelle bonne affaire... bij de étalages... en op de kermis van Montmartre, dáár was te krijgen... zoo maar... iedereen kan 'r bij... tout-le-monde, behalve jij... Dat wil zeggen, dat wil zeggen, sale hypocrite... als jij niks wegstopt... Allons, trek je kleeren uit, quoi? je m'n f... nee, kom hier, hier zeg ik — 'k zal 't zelf doen, want jij bedriegt ons... jij bent 't kind van je moeder...” En zonder zich te storen aan 't wanhopige verweer, trekt hij 't gescheurde jurkje van 't kinderlijfje, doorzoekt 't, zwabbert 't op en neer, luisterend naar geld. In zijn gierende vingers doorpluist hij de versleten lappen, waarmee 't bloote rompje omwonden is, smakt 't kind van links naar rechts, dat van ellende-kommer het wit-dooide kopje in wanhoop opheft. Haar smart-onderdrukking jaagt den wreeden dronkaard de drift-hitte in de aderen, doet hem z'n dollen vuist neerslaan. Maar Mariëtte uit geen deernis-klacht. Ze doorleeft de versuffende ontsteltenis van den verlorenen, tot Piere René plots haar omgrijpt en indrukt tegen z'n lichaam, 't dunne kinderhalsje tusschen z'n prangende knuisten. Toen schoot de afgrijselijke verstikkingskreet uit 't keeltje, zóó vreeselijk, dat hij snel door schrik de handen terug trok. Even maar. Bij de haren rukt hij 't versufte kind weer op, blaft: „Ik zal je je bekomst geven... ik zal je... ik durf je kop zelf naar den rechter brengen... dáár... dáár...” Maar, plots vol angst,

alsof hij door z'n daad 't guillotine-mes reeds boven zich voelt, werpt hij de kleine Mariëtte vol afschuw tegen het ledikant.... Ga weg canaille, dat de duivel je hale.... Jij zal nog maken dat ik door jou in de mand nies 2). Trek 'n je vodden cré 'r op uit.... en.... twee, neen vijf francs vanavond — of je zal me mijn honderd francs betalen! Vite un peu — voilà mère.... Voilà, voilà, daar komt ma chérie. Oh ma belle ange blonde," galmt zijn dikke dronkemansstem.

De lage deur van 't hideuze verblijf schoof open en Pot-sans-feu kwam binnen. 'n Forsche vrouw, met rood-verweerd gezicht, waarin de ronde rattenogjes doorlopend gluren. De vultige neus zinkt als 't ware op haar bovenlip, die bijtend drukt op de in-happende kinnebak. De haren, netjes gescheiden, zijn langs de ooren gestreken, geven haar dat uiterlijk van fatsoen, dat ze begeert, en dat vooral de zindelijke verarming harer kleeren, 't jak, de rok en het schort doet opletten. Een ogenblik kijkt ze, staan blijvend, op 't kind neer, dat in verlossingshoop naar haar opziet — bestudeert begrijpend Pierre René, die lawaaierend haar toeschreeuwt: „Ik heb 'r de rente van honderd francs betaald die d'r moeder ons ontstolen heeft. Waar is nou die goeie zaak, die we met 'r zouden maken? Drie sous heeft ze me thuis durven brengen — drie sous! Maar ze zal weten wie Pierre René is, want ik ben nu toch d'r vader, dat heb ik 'r toch geleerd. Ze ken nog niks van 't vak, sale posse, ze heeft nog geen enkele mooie slag geslagen, ah nom de nom...." bijt hij woedend 't ineenkrimpend kind toe. Dan twalen z'n lodderende blikken naar zijn „chérie" en in plotse verteedering snik-hikt hij: „Eh ben, ma petite chérie, we zijn ontstolen, bestoo.... oh, là, là, là."

Pot-sans-feu, verstandiger, met meer overleg, schudt sluw-rimmikend het hoofd. „Ze moet 't nog leeren, coco, wist jij ladelijk waar je de beste dingen vond.... we gaan 't 'r leeren. Niens ma petite — „père" heeft te veel absinth en wijn ge-rooefd." — „Ah, fichtre non", protesteert deze. „Bien, bien, mon ami, al goed. Ga dan ook maar mee, dan zullen we je weer in je humeur brengen, n'est ce pas mon vieux."

Pierre René blijft haar lodderend bewonderen. Z'n respect voor haar, z'n „petite fa-femme" is groot. Haar tact en durf hadden hem geld doen winnen. Geslepen dievegge, booswichte van professie, wist ze de beste roofgelegenheden, kende ze de gewoonten der door haar belaagden op haar duimpje. En alles leed ze onder den schijn van fatsoenlijke bedelarij, daarmee tegelijk 'n aardige „bijverdienste" ophalend. 't Was dus geen wonder, dat de altijd dronken Pierre René haar verafgode en ontzag tegelijk. Ditmaal echter kon ze Pierre René niet tot zwijgen brengen, daar hij al nóóit tevreden was geweest met den aankoop van de kleine Mariëtte. En zij toch had er een prachtidee mee op 't oog gehad, een practische hulp in haar bedrijf van roof en bedelarij, waarvoor ze de kleine wilde opleiden.

„Alors", riep hij, „geloof jij dat er nog wat van 'r terecht komt? Jamais de la vie. Heeft ze ons één winstje aangebracht? ... Mijn arme honderd francs.... foutu.... „Eh ben, mon vieux", suste Pot-sans-feu, ga mee, dan zul je eens zien, wat ze al geleerd heeft, n'est ce pas Mariëtte? Kom dan toch, voyons. „Père" is niet meer kwaad.... kom mee".

Ze ging vooruit, de zes smalle, uitgesleten trappen af, de cour over, gevolgd door Mariëtte. 't Kind bleef zoo dicht mogelijk naast haar, bang voor Pierre-René, die, mompel-vloekend, aankend de treden afzakte. Ze gingen de rue des Martyrs af en de rue Notre dame de Lorette tot aan de rue Lafayette, sloegen rechts af, kwamen zoo op den Boulevard Hausmann, waar Pot-sans-feu plots staan bleef.

„Kom hier, vlak bij, zei ze tot Mariëtte. Zie je daar de „Prin-temps", dat magazijn met al die mooie veeren en bloemen in die bakken voor de deur? Let goed op — en ga jij voort Pierre, zij zou ons verraden. Die flic 3) kijkt al naar ons. En om de aandacht af te leiden, luide tot hem: Ga je eigen weg, ivrogne. Daarna keerde ze zich af, nam Mariëtte bij de hand en ging de entrée van een maison-meublée binnen, alsof ze er hoorde. Ze vroeg er den concierge den prijs der kamers en ging toen bedaard weer heen. De agent was den hoek omgeslagen. „Nou vlug. Je weet 't? Je kijkt, bukt je voorover en steekt zóó, wat tusschen je goed.... of.... maar doen zoals ik 't je geleerd heb. Zie die dame d'r réticule uit de vingers te krijgen.... Ik wacht in de rue Notre dame de Lorette, hoor...." De kleine Mariëtte, in onrustige onrust, ging naar de étalages van het groote mode-huis Prin-temps, terwijl Pot-sans-feu naast 'n heer meë-liep, hem zacht-fluisterend vertellende van hare misère, tot de geefsche Parijzenaar zijn sous gaf. Mariëtte nu, hartkloppend-schreiend van angst bijna, wrong zich tusschen de opeenduwende kijkers. Ze loerde om zich heen, speurde naar de verkoopsters, dwaalde van rayon naar rayon. Schuchter doorzocht ze de étalages, wist eindelijk wat ze grijpen zou. 't Kind, omzichtig nu, liet zich door de menschen omsluiten, trok zich even terug, zoodat zij, achter dames staande, haar handje tusschen deze doorschuiven kon. Nog talmde ze, bevend van ontdekkings-benauwenis. Eindelijk, voorzichtig, stak ze 't handje uit, verder en verder, tot ze 't had.... Ze trok terug. Maar plots voelde ze haar polsje omklemmen en eer ze wist wat er met haar gebeurde, had de verkoopster haar tusschen de menschen uitgetrokken. Ze hoorde niets meer, de kleine ongelukkige. Ze voelde zich ontvoerd en zag zich op den arm van een agent wegdragen, meewarig nagekeken door medelijdend-belangstellenden. 't Half verstorven kind hoorde de woorden

niet. Bezwijkend haast van angst, werd ze meêgevoerd en toen ze, schreiend, eindelijk voor den politie-commissaris was neergezet, zag ze alleen de meewarige gezichten van agenten op haar neerzien....

En de commissaris, ondanks de gewoonte toch ontroerd, nam het kind op de knieën, bracht 't stumpertje tot vertellen van Pot-sans-feu en den afschuwelijken Pierre René, die altijd dronken was en sloeg.... Wat de kleine later nog eens voor de tiende kamer van de correctionneele rechtbank moest herhalen.... Waarna beslist diende te worden, of ze aan haar moeder, een „fille soumise" 4), zou worden teruggegeven.... òf ondergebracht bij de Assistance publique. 5)

Amsterdam.

JOHAN SCHMIDT.

1) Weduwe, guillotine. 2) Onthoofd worden. 3) Politie-agent. 4) Straat-deerne. 5) Gem. Liefdadigheidsinstelling.

DE JAVAANSCHKE KEIZERSBLOEM.

BEKEND is het, dat door de Oostersche volken verscheidene planten en bloemen als heilig worden beschouwd, dat er tal van legenden van in omloop zijn, waarvan sommige door de eeuwen heen van geslacht op geslacht zijn bewaard en die dan ook in hooge mate hebben bijgedragen tot de vereering der plant. Een der sprekendste voorbeelden daarvan is zeker wel de heilige Lotus, die sinds duizende jaren door de Hindoes als een heilige plant wordt beschouwd.

Een andere bloem, die vooral op Java hoog vereerd wordt, is de *Pisonia sylvestris*, waarvan de inlandsche naam, waaronder zij op Java meer algemeen bekend is, luidt Widjô Koesomô, „Bloem der Overwinning". In een oud tijdschrift lezen wij omtrent deze bloem, dat toen er in overoude tijden een ernstige burgeroorlog op Java heerschte, Kresnô, vorst van Dworowati, een bloem van deze plant droeg, teneinde tegen ongelukken in den strijd beschermd te zijn. Op zijn strijkar stond mede de beroemde Javaansche held Adjoenô en in het heetst van den strijd werd die zoodanig door een knotsslag getroffen, dat hij bewusteloos ineen zakte. De vorst, dit bemerkende, nam zijn talisman en bestreek er zijn aanvoerder mede, die daardoor weder direct bijkwam, zijn boog opnam en met één schot zijn tegenstander, diens olifant en geleider doodde.

Is het wonder, dat de roem van deze bloem door deze legende algemeen verspreid werd?

Een ander verhaal omtrent haar, dat zij op het eiland Noesô Kambangan, gelegen op de Zuid-kust van Java tegenover Tjilatjap groeit, doch daar zoo verborgen voorkomt, dat men het geheele eiland in alle richtingen kan doorzoeken zonder haar te vinden. Uitgebloeid, vallen echter haar bloembladeren af en door den wind medegevoerd, komen zij in de Indische Oceaan, de Segôrô kidoel terecht, waar zij in een visch, de kedôwô veranderen, deze visch is het lievelings gerecht van Kangdjeng Ratoe Kidoel, de Vorstin van 't Zuiden, die een prachtig paleis bewoont op den bodem van de onmetelijke zee.

Hoe groot de kracht van deze wonderbloem heet te zijn, blijkt wel uit het verhaal, dat, toen bij de vreeselijke uitbarsting van Krakatau, de kusten van West Java door een golfvloed grootendeels werden verwoest, dit ook het geval was met Noesô Kambangan. Het geheele eiland werd vernield, doch alleen de plek, waar de heilige plant groeit, bleef gespaard. Een nu nog bestaande gewoonte is, dat bij de troonsbestijging van den Sultan van Solo eenige hooge hofambtenaren naar het eiland worden gezonden om de heilige bloemen te verzamelen en daar deze keizer een gunsteling is van Kangdjeng Ratoe Kidoel, blijft de groeiplaats voor diens afgevaardigde niet verborgen. Ze zorgen er voor, dat zij den keizer de bloemen kunnen aanbieden voordat die geheel verwelkt zijn op wiens bevel de bloembladeren daar vermengd worden met fijn gehakte vruchten en verschillende kruiden. Dit mengsel wordt dan door den keizer genuttigd en ook zijn gunstelingen en vrouwen biedt hij het aan.

Door het eten van deze bloem, gaan haar wonderdadige eigenschappen in den vorst over, hij is er door beschermd tegen ongelukken en mocht hij ooit ten strijde gaan, dan is de overwinning hem verzekerd. Zoover de Javaansche legenden.

De *Pisonia sylvestris* is een boom, die behoort tot de familie der *Nyctagmaceae* of Nachtschoonen. Hij is vooral merkwaardig, doordat de bladeren van de jonge scheuten geelachtig wit zijn, waardoor hij het voorkomen heeft of de boom met groote witte bloemen overdekt is. Op lateren leeftijd worden zij donker groen. Deze bladeren kunnen ruim 20 c.M. lang en 12 c.M. breed worden en de kleine niet meer dan 1 c.M. lange bloemen, die tot losse, samengestelde bloeitoppen verenigd zijn, gaan er geheel achter schuil. In het jaar 1854 werd de boom door Teysman ontdekt, die er stekken van mede nam naar 's Lands Plantentuin te Buitenzorg en hem in het gde deel (1855) van het Tijdschrift voor Nederlandsch Indië beschreef. Later bleek, dat de soort vrijwel gelijk op de in Indië vrij algemeen verspreide *Pissonia alba*. Een zeer fraaie afbeelding met beschrijving van deze merkwaardige boom komt voor in het prachtwerk van Btha. Hoola van Nooten „Fleurs, fruits et feuillages choisis de l'île de Java".

Wetenschappelijk moge het verhaal van de Javaansche Keizerbloem dan al tot de legenden zijn terug gebracht, toch blijft de *Pisonia* er een hoogst merkwaardige boom door en onder de inlanders zal het verhaal zeker als waarheid blijven voortbestaan.

E. TH. W.

DE ALOUDE STAD VAN KEIZER KAREL . . . NIJMEGEN.

(Slot).

Naar het traag vervallen van de zon,
 Den nacht zien komen,
 En dan te hooren nachtgeluid,
 Dat als een damp de velden uit
 Komt overstromen.
 Als dan zoo stil de avond komt,
 Zoo laat door een verlaten straat,
 Der oude stede,
 Dan is de rust zoo teeder stil
 Of heel de stad nog vrede wil . . .
 Al het leed geleden . . .

Van de Grootte Markt komt men onder den kleinen boog, een laatste overblijfsel van dezen vleugel der markt, die in den ouden

Foto R. Kramer.

NIJMEGEN. DE ST. STEFANUSKERK.
VOORPORTAAL KRUISSCHIP.

ER is eene derde stad Nijmegen, dat slechts heel weinigen kennen, maar dat die weinigen, die het kennen, ook onverdeeld waardeeren. Het is het oude Nijmegen, dat niet in den smaak valt van de toeristen, die er slechts heel kort komen, hun ook zelden wordt getoond. Thans is het voor het grootste gedeelte oppervlakkig niet het schoonste wat Nijmegen kan geven, en zeker moet men eenigermate met de geschiedenis van dit oude Nijmegen bekend zijn, om het niet alleen interessant, maar ook werkelijk mooi te vinden en ervan te houden, zooals het waard is, dat ervan gehouden wordt. Dat oude Nijmegen strekt zich uit tusschen de Burchtstraat en de Waalkade; het is in die boven elkander gebouwde straten, welke aan de stad vanaf de overzijde haar amphitheateregewijze gebouwd uiterlijk geven, en vervolgens achter het St. Stevens kerkhof terzijde van de Grootte straat, dat dit oude Nijmegen zijne voortzetting vindt. Het is dat Nijmegen, waarin onze bekwame romaniëere Mevrouw Bosboom-Toussaint haar „Media Noche” doet spelen, het Nijmegen met zijne hellende en kronkelende straten, die in 1678 en de voorgaande jaren zoo-vele gevaren opleverden voor de statige koetsen der ambassadeurs. Het is het Nijmegen, dat met trots zijne Waalkamers toonde, van waaruit men over de onderliggende straten het gezicht had op de breede rivier; het Nijmegen met de deftige koopmanshuizen, die steeds moeilijker terug te vinden zijn, het Nijmegen, waarvan Willem Graadt van Roggen, geboren en opgevoed in de tradities van de oude stad, eenmaal dichtte:

Te staren van het verbrokt Bastion,

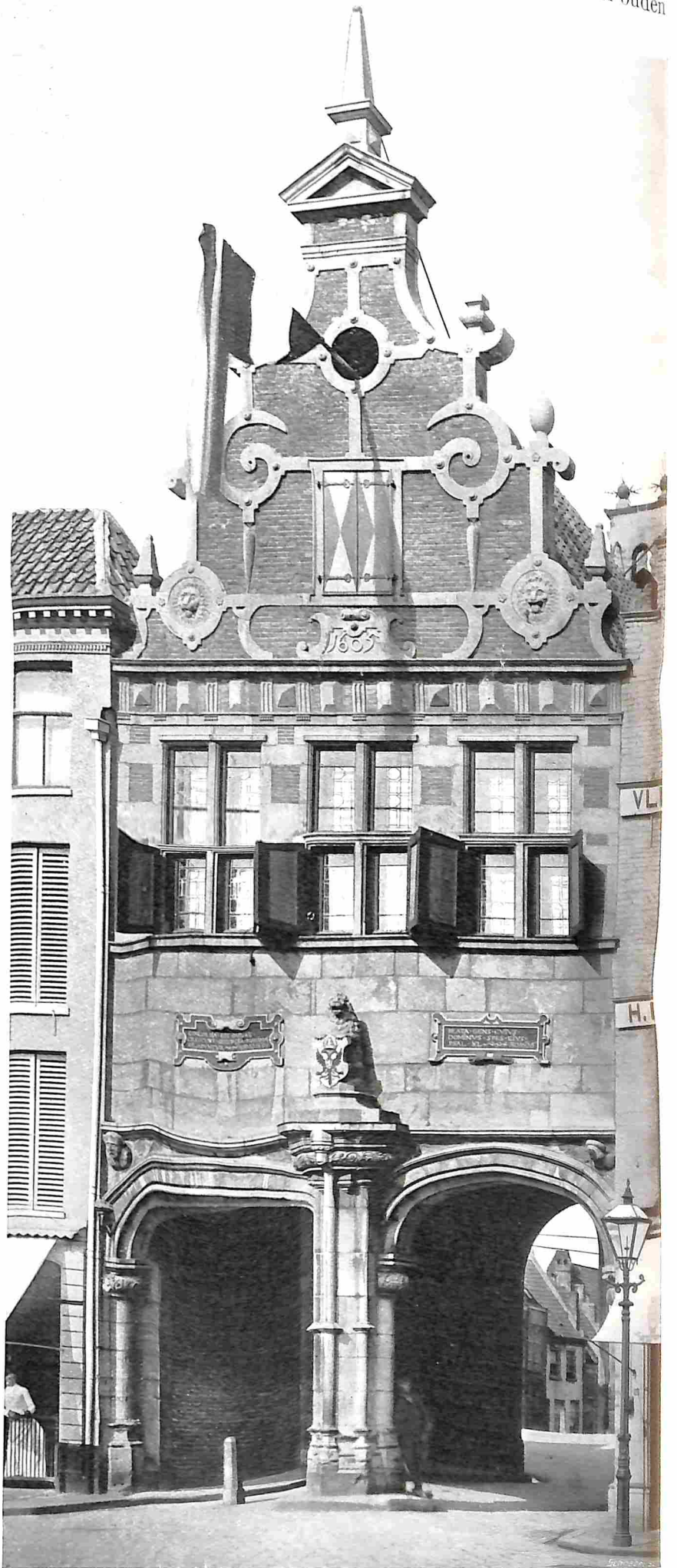

Foto R. Kramer.

NIJMEGEN. KERKBOOG. MARKTZIJDE.

tijd, geheel in denzelfden stijl de Lakenhal samenstelde, op het rustige en nederige St. Stevens kerkhof; de onmiddellijke omgeving der Grootte Kerk. En rechts heeft men dan ook den hoofdingang van het kerkgebouw, dat sedert Prins Maurits de stad in 1591 voorgevoerd veroverde, in Protestantsche handen is. De St. Stevenskerk valt op door hare ruime gewelven, doch het meest opvallend wel is de tombe, die in het koor staat, de tombe van Katharine van Bourbon, de even avontuurlijke als hartstochtelijke en ongelukkige gade van Hertog Adolf van Gelre, die zijn naam en dien van zijne moeder schandvlekte door zijn gedrag jegens zijn vader Reinout; de moeder van den achtsten en laatsten hertog van Gelderland, Karel, een roemzuchtig man, door zijne landgenooten zeer bemind en in den vreemde geëerd. Wien haar leven in dichtelijke opvatting wil begrijpen en wie tegelijkertijd een mooi stukje Nijmeegsche geschiedenis wil lezen, kan het boek van Huf van Buren, dat van de Kroon van Gelderland gewaagt, warm worden aanbevolen.

In hare onmiddellijke nabijheid, rust Maarten Schenk, de overste in staatsdien dienst, die verdronk bij eene poging om in 1589, vanuit de Schenkenschans, Nijmegen te overrompelen, wiens lijk door de verwoede bewoners werd gevierendeeld, maar later door Prins Maurits in 1597 met groote statie hier werd bijgezet, en niet ver vandaar ligt de jonge Graaf Adolf van Nassau, die bij Xanthen in 1608 sneuvelde, begraven.

Ter linkerzijde van de St. Stevenskerk wordt het voormalig kerkhof ingenomen door een eerwaardig gebouw, dat zijn stichtingsjaar 1544 boven de hoofddeur draagt, de vroegere Latijnsche School. De gevel daarvan is versierd geweest met twaalf beelden, die de Apostelen voorstelden, doch deze zijn zoo geschonden, dat er geen figuren meer uit te herkennen zijn; de ijzeren ankers aan het gebouw zijn van schitterend smeedwerk; terwijl de breede lijst langs het geheele gebouw een elfregelig Latijnsch vers te lezen heeft gegeven, dat in het kort den inhoud der tien geboden bevatte, maar dat door het vandalisme van verkwast en dergelijke vrijwel onleesbaar is geworden. Voor velen is de Latijnsche School het mooiste oude gebouw dat Nijmegen heeft; het is thans feitelijk niet meer in gebruik, het dient voor de stedelijke kosteloze muziekschool op sommige avonden en op andere avonden repeteeren er liefhebberij-tooneelgezelschappen, totdat hunne manoeuvres met licht en dergelijke zoodanig brandgevaar opleveren, dat zij door den gemeente-architect daaruit worden verwijderd! Daarnaast heeft het St. Stevenskerkhof niet veel moois meer; het maakt echter geheel den indruk van soberen eenvoud en van ongekende rust. Als 's winters de sneeuw daar wit op de daken ligt, als de maan schijnt in deze stille eenzaamheid, als alles hier rust en vrede is, en daartusschen door zacht de klok klept, dan doet dit stadsdeel denken aan een prentje ter illustratie van een oud-Hollandsch verhaal. Dan mag Brunswijk zijn oude gevels hebben, Frankfurt zijn Römer en Neurenberg zijn Henkersteg, dan wint het Nijmeegsche St. Stevenskerkhof het aan intimiteit.

Van het St. Stevenskerkhof, hooger gelegen dan de overige stad, voeren hoogst eigenaardig de Trappen naar het lagere stadsdeel, waardoor men tot de Waalkade geraakt; de Trappen staan onder dezen eenvoudigen naam bekend en ook zij leveren op den laten avond een kijkje zooals in maar weinige steden te vinden is. Men bereikt al spoedig de smalle Priemstraat, vanwaar men op den achterkant der op het Kerkhof gebouwde huizen een minder antiek dan wel schilderachtig gezicht heeft, en waar men tevens staat tegenover de enkele voortuinen langs de Waal, welke sommige aanzienlijke families hier hadden. Men gevoelt hier het oude, misschien meer nog dan men het ziet in deze ook niet van nieuw vrij gebleven omgeving; in de smalle, ook op- en afgaande zijstraten, welke daarop uitloopen. Aan de rechterhand van de nu volgende Grootte straat zijn het niet eerste rangskwartieren, welke men daar ziet; aan den linkerkant komt men daarentegen door de kleine Munterstraat in een wijk, waar nog tal van forsche gebouwde huizen van vroegere grootheid getuigen en waar ook nu nog een zekere welstand heerscht, die zich onmiddellijk onderscheidt van het overige, oude Nijmegen. Het lijkt gansch niet onbegrijpelijk, dat zij, die hier geboren zijn, de sobere rust van deze stille straat verkiezen boven het

Foto R. Kramer.

NIJMEGEN. LATIJNSCHE SCHOOL.

drukke rumoer van de buitenkwartieren, met het stof van automobielen en motorfietsen!

En dan ten slotte wandelt men langs de Waalkade. Men vangt aan bij de Boddelpoort, als eene soort van pieuse reliquie omlijst met een hekwerk, vroeger onmiddellijk begrensd door de Hezelpoort, die weer met een kort bastion aansloot aan den bollen Kronenburger toren, waarin men nog een poortje aanwijst, van waaruit in 1672 tijdens het beleg der Franschen een moedige uitval werd gedaan. Eene wandeling langs de Waalkade brengt ons langs veel van wat herinnert aan de overblijfselen der oude machtige vestingstad, die zelfs een stedendwinger als Prins Maurits niet dan na veel moeite wist te veroveren. De wandeling brengt ons ten slotte aan den voet van het oude Valkhof. En van het Valkhof leidt de weg, hetzij naar boven naar den Hunerberg, hetzij landwaarts de Ooy in, naar Persingen met de schilderachtige kerk en zijn romantische historie, vanwaar men Nijmegen ziet als het begin eener heuvelrij, die aan het Luiksche doet terugdenken; hetzij naar Beek en naar Ubbergen, waar de weg de vriendelijke villa's aaneenrijt en voert langs het kleine Kerkhof, dat Beets bezong, toen hij er zijn besten vriend ten grave droeg.

Er is, en dat is het beste wat Nijmegen geven kan, poëzie in de stad en hare omgeving, poëzie opgewekt door een verleden, dat spreekt van kracht en van liefde voor dat verleden; poëzie, ontwikkeld door het dienstbaar maken van de natuur aan den schoonsten stadsaanleg. De nieuwe stad is waard bezocht te worden; de nijvere stad heeft recht bewondering te vragen; maar de oude stad kan eischen, bewaard te worden als het kostbaarste wat Nijmegen bezit. En kostbaar vooral daarom, omdat voor een deel het bezit nog gaaf is en iets schenkt wat anderen niet hebben.

HENRI VAN DER MANDERE.

ZOMERGASTEN.

III.

Mijn kamer is vol zoeten geur van rozen;
Daar staat een groote kelk van baccara
En over 't glinsterend glas heen hangt één — Ah!...
Welk teer saumon! Die bloem mijn ziel doet blozen...

O, 'k voel 't op eens, wat schade al dat booze,
Dat eens ik deed, gedaan heeft. — Zonder schâa
Wordt niemand wijs. — En toch!... en toch!... Ik ga
Peizende af en aan... ijsbeer een poeze.

— Is niet de ziel een bloem? Wat is haar kleur?
Wat is haar doel, waar zij zoo kort zal duren?
Komt tot haar de gedachte, om te puren
Zoet nektarvocht, gelokt door eedlen geur?

.....
Dan schrik ik op. Men opende mijn deur.
Ik ben ontwaakt. Ik heb geslapen, uren.

J. H. DE VEER.

Foto J. Magielse.

EEN ZUIDBEVE

DSCH BOERENHUIS.

TJANDI MENDOET, ZOOALS HIJ ER UITZAG NOG JAREN NADAT HIJ VAN ZIJN DEKKLEED WAS BEVRIJD.

TJANDI¹⁾ MENDOET OF MENDIET.

DEZE Boeddha-tempel ligt in de residentie Bagelen, aan den linker oever van de Ellâ, even boven hare vereeniging met de Prâgâ, op ongeveer 2½ kilometer van den Bârâ Boedoer en is eeuwen lang begraven geweest onder asch en zand. Daar de goenoeng Merapi sedert de vroegste tijden, bij wijle, verbazende hoeveelheden vulkanische asch uitbraakte en van zich wierp tot ver in de residentie Bagelen, heeft men meermalen het vermoeden uitgesproken, dat de Mendoet hetzelfde lot heeft ondergaan als de stad Pompeji, die in het jaar 79 na Chr. door eene uitbarsting van den Vesuvius onder de asch bedolven werd; doch Prof. Dr. P. J. Veth acht dat niet waarschijnlijk, omdat de asch op het omliggende terrein op verre na niet de hoogte van den tempel heeft bereikt.— Meer aannemelijk is het vermoeden, dat bij de invoering van den Islam de tempel opzettelijk onder asch en zand begraven werd. In 1834 liet de resident Hartman den tempel van zijn dekkleed bevrijden, en een van de schoonste monumenten van

zijn 2,5 meter hoog en hebben vrouwelijke, zachte gelaatstreken; zij zijn met ringen om armen en enkels en hooge tiara's uitgedost. Het middenbeeld is 3,5 meter hoog en zit op een zetel — het stelt een Boeddha-beeld voor. Zetel en beeld zijn uit één stuk steen gehouwen. Daar de ingang van den tempel veel te klein is, om deze kolossale beelden te kunnen doorlaten, moet de geheele tempel om de beelden heen-gebouwd zijn.

SALPHA.

1) Onder dit woord verstaat men de steenen, waarmede van ouds de asch van verbrande lijken werd bedekt; de hedendaagsche Javanen schijnen dezen naam aan de oude tempels gegeven te hebben, in de meening, dat zij praalgraven zijn van beroemde en heilige mannen.

2) De Javaan, wien elke zin voor historische waarheid ontbreekt, geeft eene verklaring omtrent het ontstaan van den Bârâ Badoer, in de volgende legende: De vorst Déwa Koesoema had een zijner hofbeambten zwaar beledigd. Deze hoveling wreekte zich door het beeldschoone, tweejarig dochtertje van zijn Heer heimelijk weg te voeren en zóó verborgen te houden, dat de wanhopigste nasporingen vruchteloos bleven. De troostelooze vader verliet zijn paleis en zijne hofstad en zwierf jaren lang rond, in de hoop zijn kind te zullen wedervinden.

Op een zekeren dag ontmoet hij op een eenzamen weg een beeldschoon meisje, op wie hij doodelijk verliefd raakt: zij wordt zijne vrouw en baart hem een kind. Nu is de wraak van den beledigde volkomen; hij openbaart den vader het vreeselijke geheim, dat hij in bloedschande zijn eigen dochter omhelsd heeft.

Hoewel de misdaad in onwetendheid is gepleegd, geeft dat in het oog van den raad van priesters geen verschooning. Een bloedschennis moet, volgens het bijgeloof, met stokken doodgeslagen worden: er mag geen bloed van zoo iemand op den grond vallen, want de aarde zou daardoor onvruchtbaar worden. Dewijl de misdaad door een Vorst is gepleegd, zal Déwa Koesoema met vrouw en kind, naar de uitspraak der priesters, hunne verdere levensdagen in gebed en boete moeten doorbrengen, tusschen vier muren. Slechts een middel kan de toorn van de goden afwenden, wanneer de Vorst in tien dagen tijds een tempel bouwt, waarvan hem het plan wordt voorgelegd.

Alle kunstenaars en ambachtslieden in zijn rijk, zet de Vorst aan het werk en op den bepaalden dag is het gebouw gereed. Vergezeld van de priesterschaar en zijne rijksgrooten doorwandelt de Vorst de gangen van het gebouw. Eensklaps verbleekt hij en deinst vol ontzetting terug... één beeld ontbreekt! Aan den wensch der goden is niet voldaan!

Déwa Koesoema wordt met vrouw en kind overgebracht naar de Mendoet, waar wij ze verstaend, in drie kolossale beelden, terugvinden.

TJANDI MENDOET, NA DE RESTAUR.

DE KIKVORSCH.

ER is ongetwijfeld geen schooner muziek denkbaar dan de spontane muziek der natuur, der schepselen, die als geboren schijnen uitsluitend om te zingen of te fluiten. En in dat breede koor dier zingende en fluitende schepping, waarvan geen componist de aantrekkelijkheid en bezieling ook maar in de verte vermag te evenaren in zijn toondichten, heeft elk op zich zelf zijn eigen partij. Van den nachtegaal, die zijn wondervolle slagmuziek uit meidoorn of vlier doet rollen door de mystiek van den zomernacht, tot het muschje toe, dat met zijn vriendelijk getjilp poëzie en leven geeft aan de eenzaamheid onzer daken, . . . ze hebben allen een eigen karakteristiek in hun lied, en allen samen vormen dat groote en indrukwekkende koor van den wildzang, dat als een jubel van leven door de schepping gaat.

Maar een zanger van bijzondere kwaliteit in de zingende natuur is . . . de kikvorsch. Hij is de zanger van de natte gemeente en zijn lied, vol echte waterpoëzie, is al even drollig als zijn heele verschijning onder al het geschapene.

In alles toch behoort de kikvorsch tot de komiekelingen in het dierenrijk. Voor een groot deel heeft hij ongetwijfeld deze reputatie te danken aan zijn gelijkenis op den mensch. Wie toch heeft in het dagelijksch leven al niet eens een medemensch ontmoet, waarvan hij, verrast over het potsierlijk figuur, bij zich zelf de opmerking maakte: precies een kikker. En zoo'n ontmoeting bracht ons dan altijd, ondanks ons zelf, in een humoristische stemming. Het zijn van die typen zonder baard, kort van hals, stomp van gezicht, met kalen schedel, rechten, maar ingedeukten neus, uitpuilende oogen, breeden mond, teruggetrokken kin en bolle wangen. Verheugt zich zoo iemand daarboven in een mooi, rond bierbuikje, dan ontbreekt zoowat niets meer aan de gelijkenis. Dat de kop van den kikvorsch altijd nog platter is, kan de gelijkenis niet opheffen. Behalve de wangen namelijk zijn het vooral de oogen, die haar scheppen.

De oogen van den kikvorsch hebben iets zeer eigenaardigs. Groot, rond, levendig, hebben ze een vasten, driesten blik en zijn bij sommige soorten als met een soort leden omringd. Hun kleur wisselt af van donker zwart tot fel geel, en wellicht slaat hier op het gezegde van een Grieksch schrijver, dat de kikvorsch een schaamteloos dier is, dat alleen bloost in zijn oogen.

Van neus en ooren vertoont de kikvorschenkop slechts de teekenen, maar des te opvallender is de breede muil. Wjl hem echter de eigenlijke lippen ontbreken, schijnt hij gesloten als in voortdurend zwijgen en teekent zich soms slechts af door een gekleurden zoom en door de meestal witte onderkin.

Onmiddellijk aan den kop, die zich verheft op een vrijen hals, sluit zich de romp aan met sierlijke, slanke ledematen. Vooral de achterpooten zijn zeer lang zooals bij geen ander dier, en afgezien van de kolossale teenen, het meest overeenkomend met het been van den mensch. Ook de beenderenbouw en de spieren doen die overeenkomst sterk in het licht treden. Wanneer men een mensch ziet zwemmen denkt men onwillekeurig aan den kikvorsch, zooals hij van den wal springt in de sloot en met regelmatige stooten zich door het natte element voortbeweegt. Het water is zijn geliefkoosd verblijf; daar wil hij gezien en gehoord worden.

Zoodra de voorjaarszon haar stralen zendt over de aarde, ontwaakt met al de slapers hierbeneden ook de kikvorsch. Hij schudt de zware winterdroomen af; door het watervlak, ontgaan van den winterboei, ontwaart hij het gouden licht van den hemel, zijn hart gaat open en zijn ledematen strekken zich uit. Hij duikt omhoog. Eerst verheft hij alleen zijn kop boven den waterspiegel en staart, onbeweeglijk als een steen, verwonderd de wereld in, die hem met licht en ontluikend groen begroet.

Maar nog is hij stom en mat. Onverschillig laat hij den mensch naderen en slechts als het water door een slag of een steenworp wordt bewogen, steekt hij langzaam de pooten uit. Wanneer de zon hooger stijgt, ontwikkelt hij een krachtadiger leven.

Weldra laat hij zijn stem weerklinken en uit alle slooten in de omgeving antwoordt het eigenaardig gezang van duizenden in koor. Het is een breede, met een zekere virtuositeit uitgestooten toon, waarop een geschater volgt, zóó doordringend en in zóó snel tempo, dat men vreezen zou voor het bersten van des zangers buik.

Hoe vaak is deze waterpoëzie niet verwenscht! En de muzikanten zien er gek genoeg uit, wanneer de klankblazen uit de gezwollen wangen te voorschijn bobbelen.

Die klank beteekent „de pest”, zegt het bijgeloof; hij stoort de nachtrust, klagen de slapeloozen. Aristoteles noemt de muzikanten zwetsers, en de schrijver van den Apocalyps op Patmos ziet de booze geesten, die de draak uitspuwt, in de gedaante van kikvorschen te voorschijn komen. De Mahomedanen, vroom van zin, scharen den kikvorsch onder de heilige dieren, omdat hij den lof van Allah verkondigt. En welke verheven en hartverheffende poëzie beluistert niet de dichter uit die schijnbaar zoo onzinnige cantaten van den waterzanger.

Ga mee, lezer, naar buiten in den heerlijken, sterrenklaren zomernacht. Als op de wijde vlakte alle leven slaapt en alleen uit de verte het melancholische gehuil klinkt van den vos of de naïeve roep van den uil, dan klatert plotseling uit den vijver de stem van den kikvorsch op. Het is een welluidende tenor, die noodigt tot de nocturnen. In breeden kring om hem heen is de Synagoge geschaard. Een diepere, klaarblijkelijk meer bejaarde baryton valt in; hier een bas, daar een sopraan, en het recitatief gaat in vollen gang:

Morks, Morks, Morks,
Wanneer wil je bakken?
Wanneer wil je bakken?

Morgen, morgen, morgen,
Dan wil ik ook bakken!
Ook bakken, bakken, bakken
Wräke, Oeki, Kowar, Kekkek!

Een pauze treedt in en de voorzanger zingt weer alleen. Weer volgen eenige langgerekte responsoriën, en plotseling schettert een oorverdoovend en zenuwschokkend tutti door de lucht. Minuten lang klinkt het voort, totdat die chaos van tonen zich in enkele mol-solo's oplost, weldra weer afgevisseld door een nieuw stormachtig losbarstend koor. Zoo davert de nocturne heel den nacht door in den grooten tempel der natuur, verlicht door miljoenen gouden kaarsvlammetjes, pinkend aan de eindelooze gewelven der sterren, en uren ver wordt het gezang vernomen.

Maar dit alles schijnt slechts teedere muziek in vergelijking met het lawaai, dat de reizenden omdavert, wanneer aan de oevers van de Wolga en de Kaspische zee de myriaden van kikvorschen hoogtij vieren. Alles verdwijnt in 't niet bij den bacchanalischen jubel dezer orgieën. Alles schijnt daar kikvorsch geworden en het is alsof de aarde zelf meeschokt, aangestoken door het onbedaarlijk geschater.

TJANDI MENDOET. HET GROOTE BEELD EN EEN DER TWEE KLEINERE BEELDEN.

Dan komt ook de tijd, waarop de kikkervrouwjes beginnen mee te doen. Wanneer de lange eiersnoeren op een geschikte plaats zijn bevestigd en de zon broeit op den waterspiegel, dan zit het wijfje bij de honderden en honderden oogjes van de kwabben en stort haar moederlijk hart uit in zachte, murmelende klanken, gelijk aan het snorrend gespin van een kat. Er ligt inderdaad gevoel in deze geluiden. Desniettenstaande is de kikvorsch niet gevoelig van aard.

Door de zonnewarmte gekoesterd, verlaten als hun tijd daar is, de kleine vischjes het omhulseltje van het ei. Ze bestaan dan nog slechts uit een kopje en een staartje, en zonder toezicht zwermt de schaar rond met eigenaardige kwispelende beweginkjes, om eindelijk uit eigen kracht hun kinderstaartjes af te werpen en het jongelingsgewaad aan te trekken, waarmee dan tevens de overgang tot kikvorsch is gemaakt. En dan scheppen ze er behagen in, om met de ouden mee te zingen in het koor of zich te baden en te koesteren in de zonnewarmte op den oever. Als hondjes hurken ze op het grastapijt en ademen en loeren, wiegen zich lustig op de rieten hangmat of rusten uit in de schaduw van een waterplant.

Plotseling echter, wanneer zich een vlieg in hun nabijheid waagt, schiet de kleverige tong te voorschijn, klapt te zamen, en de roekeloze is gevangen. Geen vleugeltje is ze meer bij machte van den lijfstok los te maken, die even snel weer terugslaat naar binnen. Slakken en pieren verorberen ze op hun gemak. Ook wagen de kikvorschen wel een sprong naar vlinder of kever en zelfs de musch, die een dronkje water komt nemen, zitten ze na. Want de lange achterpooten dienen niet enkel tot riemen om te roeien, maar ook tot polsstokken, waarmee ze hun lichaam een aardigen salto kunnen doen maken.

Men vindt het natuurlijk, dat kinderen en meisjes met een schreeuw op de vlucht slaan voor een kikvorsch, die plotseling

te voorschijn springt, hoewel het schrikken aan den kikker is. Want vrees beklemmt zijn anders zoo vroolijk hart, zoodra de mensch hem nabij komt. Daarom ook gaf hem de natuur, gelijk aan de meeste dieren, die zij niet met verweermiddelen toerustte maar slechts de vlucht als uitkomst schonk, een zeer scherp gehoor. Nauwelijks ritselt een stap door het gras of: plom! plom! springen ze allen op rij te water en roeien pijlsnel van den oever. Dan zijn ze geborgen. Is het gevaar geweken, dan keert vroolijkheid en levenslust onder het volkje terug, ze begeven zich weer te land en wedijveren met elkaar in acrobatische kunsten en allerlei kortswijl.

Maar ondanks zijn vreedzame natuur heeft de kikker niet weinig vijanden. Een eerste plaats onder dezen neemt de sluiperige ooievaar in, die hem liefst 's nachts bij zijn concerten of waterballetten verrast. Ook de raaf aast op hem en een allergevaarlijkst sinjeur is voor den zanger onze vriend „Egel”, waarover wij onlangs in „Buiten” schreven en die ongeveer tegelijk met hem ontwaakt uit zijn winterslaap.

En de mensch.... met hem zullen we straks dit artikel besluiten.

Eerst nog iets over een paar hoedanigheden van den kikvorsch. Zoo heeft hij de gave der profetie. Is er regen in aantocht of mooi weer, de kikker zal u wel tijdig waarschuwen. Vooral de groene kikker is een baas in 't profeteeren, en geen wonder dan ook, dat in streken, waar hij voorkomt, zooals in het Zuiden van Limburg, de eenvoudige landman hem promoveert tot barometer. Op vensterbank of schoorsteenrand der landelijke woning zit de profeet in zijn glazen paleis, een stopflesch, gevuld met water. Op den bodem een weinig mos, van waaruit een houten laddertje zich verheft, dat van boven uitloopt in een bordesje. Komt er regen, dan duikt de profeet naar de diepte, maar als na trieste dagen de zonnegod zijn gouden wagen weer gaat mennen, dan stijgt onze kikvorsch langs zijn laddertje omhoog en gaat vroolijk op het bordesje daarboven zijn plaats innemen, om de heerlijke dagen te begroeten.

Daarenboven is de kikvorsch leerzaam en niet onvatbaar voor een zekere beschaving. Hij leert de menschen onderscheiden, zijn weldoeners kennen, en luisteren naar hun roep. Dat hij trotsch zou zijn, hoort alleen tot het rijk der fabelen. Van den kikvorsch, die zich op wou blazen tot een os, hoorden wij reeds in onze prille jeugd. Maar dat is vrij onschuldig en deert hem niet. Hij zingt er uit dankbaarheid niet te minder lustig zijn lied om.

Erger is, wat de mensch hem aandoet ter wille van een lekkernij.

Kikvorschenboutjes!... Wie proeft ze al niet reeds bij de gedachte alleen. Den mensch, als koning der schepping, is de heerschappij gegeven over de dieren des velds, de vogelen des hemels en de bewoners van het water. Maar de mensch past vaak, helaas, die heerschappij toe met een ware tirannie, den mensch onwaardig, een heerschappij, die ontaardt in gruwelen.

Wie heeft, een jaar of acht geleden, niet gelezen van den kikvorschput in Zeeuwsch-Vlaanderen op de Belgische grens?... Ik heb daar indertijd een kijkje genomen. De kikvorschput was gelegen in de buurt van Zuidorpe; het was juist kermis in het gehucht, de Sluis genaamd. Boeren en boerinnen dansten op de

DE GEHOORNDE KIKVORSCH (ZUID-AMERIKA).

Merkwaardig zoowel door hun grootte en eigenaardigen vorm, als door hun fraaie kleur en teekening. Hun buitengewoon groote, breede kop prijkt met twee op hoornen gelijkende uitwassen van de bovenste oogleden.

vreeselijken dood.

Intusschen waren hun biljetjes al verzonden en wellicht al vele verorberd, voordat de lichamen, waar ze bij behoorden, reeds goed en wel dood waren.

Heusch, zoo'n misdadige behandeling verdient de kikvorsch van den kant van den mensch niet, en in 't aangezicht van zulke gruwelen, die tot in onzen tijd nog ongestraft gepleegd worden, zou men geneigd zijn te zeggen, dat de in 't begin van dit artikel geciteerde woorden van den Griekschen wijsgeer over de schaamteloosheid van den kikvorsch, door hem gericht zijn aan het verkeerd adres.

P. N. BROUNS.

DE HEILIGE LOTUS.

EN der interessantste planten, die sinds honderden, wellicht zelfs sinds duizenden jaren, een bijzondere vermaardheid bezit, is zeker wel de *Nelumbium speciosum*, algemeen bekend onder den naam van „De heilige Lotus”. Wij zeggen daar „algemeen bekend” doch zeker overdrijven wij door het gebruik van deze uitdrukking, want hoe talrijk zijn de lezeressen en lezers van „Buiten”, die deze fraaie plant niet kennen, haar wellicht nooit zagen: en toch, hoevelen zouden er niet kunnen zijn, die volop van haar schoonheid konden genieten; want werkelijk men behoeft geen kostbare kultuurinrichtingen te hebben om haar te kweken. Wel is waar is het geen plant, die men voor enkele stuivers bij iederen bloemist koopt, en waarnaar men, na ze geplant te hebben, niet meer behoeft om te zien, doch een fortuin om haar aan te schaffen, zooals men voor sommige Orchideeën behoeft, is niet noodig, en beschikt men over een kasje of bak, die vorst-vrij gehouden kan worden, dan is daar met weinig kosten een inrichting in te maken om haar te kweken. Eenmaal aan den groei, is zij gemakkelijk in de kultuur; volop kan men dan gedurende den zomer van haar interessante bladeren en prachtige bloemen genieten, en toont men dan deze plant aan zijn gasten, zegt men dat dit nu de „heilige Lotus” is, en vertelt men dan enkele van haar bijzonderheden, zoo zal men meer belangstelling voor haar vinden, dan voor menige plant, die met goud betaald werd.

De *Nelumbium speciosum* is niet alleen een mooie en interessante plant, doch zij is ook zeer vermaard en het feit, dat zij in ons land „De heilige Lotus” en in Engeland „the sacred Bean of India” wordt genoemd, wijst er reeds op, dat zij overal beroemd is. Dit is dan ook inderdaad het geval, want reeds in de oudste boeken vindt men gewag van haar gemaakt. In de gedichten en de mythologie van de Hindoes vindt men telkens deze plant vermeld, en hoe hoog zij nu nog bij dit volk staat aangeschreven, blijkt wel uit hetgeen Sir William Jones vertelt. Toen hij namelijk in zijn kamer zat te werken en er enkele *Nelumbium*-bloemen op zijn schrijftafel stonden, trad een inwoner van Nepal binnen om hem iets te vragen. Zoodra deze de bloemen bemerkte, maakte hij, overeenkomstig de gebruiken van zijn ras, eenige diepe buigingen voor haar. Nog steeds bestaat dan ook bij dit volk de hoogste vereering voor haar wat o.m. ook hieruit blijkt, dat de vezels der bladstelen zorgvuldig verzameld, gedroogd en tot pitten gewonden worden voor de heilige lampen, die in de Hindoetempels branden. Ook op de hiërogllyphen der oude Egyptenaren vindt men deze plant herhaaldelijk beschreven en afgebeeld. Zoo vindt men bijv. Isis een der voor-

DE BULKIKVORSCH (NOORD-AMERIKA).

Deze kikvorsch bereikt een lengte van 17 à 19 cM. zonder de achterpooten, die 24 cM. lang kunnen worden.

naamste godinnen van dit volk, het symbool der natuur, zeer vaak afgebeeld, zittende op een vrucht der *Nelumbium*. In zijn standaardwerk over de monumenten van Egypte geeft Montfaucon verschillende afbeeldingen van oude altaren, die met verschillende deelen van de Lotus versierd zijn, en het schijnt wel, dat deze plant daar in de grijze oudheid reeds vereerd werd. In de kelders van Karli en Elephantine heeft men talrijke versierselen gevonden, die aan deze plant ontleend zijn, en voor bouwkundige motieven schijnen haar verschillende onderdeelen daar te lande zeer vaak te hebben gediend. Ook in meer oude mozaïeken meent men afbeeldingen van haar herkend te hebben en ook op geldstukken uit dien tijd komt zij blijkbaar voor.

De eerste geschiedkundig vastgestelde vermelding van deze plant dateert van 445 vóór Christus, toen Herodotus in zijn beroemd gedicht ter gelegenheid van de Olympische spelen verhaalt van zijn reizen en daarbij spreekt van de prachtige Nymphaea's van den Nijl, die door de Egyptenaren Lotos worden genoemd. Men moet echter de thans daar nog voorkomende *Nymphaea Lotus* niet verwarren met de *Nelumbo* van Herodotus, want, na van de Egyptische Lotus melding te hebben gemaakt, gaat hij door: „Er is echter een tweede soort van Lotus, die in den Nijl groeit en wier bloemen gelijken op de Rozen. De vrucht doet denken een wespenest en bevat een aantal korrels ter grootte van een dadelpit; zij zijn zoowel versch als gedroogd zeer smakelijk.” Ook Theophrastus, die 288 jaren vóór Christus stierf, geeft in het IVe boek, 10de hoofdstuk van zijn „Geschiedenis van planten” een zeer juiste beschrijving der *Nelumbium*. Hij bespreekt haar onder den Griekschen naam boon; hij vergelijkt ze met de *Faba vulgaris* en noemt ze ter onderscheiding daarvan de Egyptische boon.

Eigenaardig is het zeker, dat de *Nelumbium*, hoewel zooals wij zagen door Pythagoras reeds Egyptische Boon genoemd, toch in den Nijl oorspronkelijk niet inheemsch schijnt geweest te zijn, doch er van uit Indië ingevoerd werd, wat wel duidelijk daaruit blijkt, dat zij, hoewel zij er verscheidene eeuwen in verwilderd was, thans geheel verdwenen is. Zoodra er voor haar voortkweeking niet meer werd gezorgd, ging zij achteruit. Toch blijft deze plant nauw verbonden aan de geschiedenis der oude Egyptenaren en doet zij terugdenken aan de glorie van Thebe, Memphis en Karnak; aan den roem der groote koningen Ramses en Amasis en aan dit beroemde volk van 3000 jaar geleden.

Schijnbaar heeft de *Nelumbium* ook bij het versieren van Salomo's paleis een rol gespeeld. Wij lezen toch in I Koningen 7, vers 19: „En de kapiteelen, dewelke waren op het hoofd der pilaren waren van leliewerk” en in vers 22, „En op het hoofd der pilaren was het leliewerk; alzoo werd het werk der pilaren voltooid”. Bij deze beschrijving nu moet men niet uit het oog verliezen dat de verschillende deelen der *Nelumbium* den Egyptenaren tot motieven bij de versiering hunner kolommen dienden; dat een Egyptische prinses een van Salomo's uitverkoren vrouwen was (I Koningen III, vers 1), waardoor het niet onwaarschijnlijk is, dat Hiram, de bekwame Syrische metaalwerker in het rijk der Pharao's, bij het versieren van het koninklijke paleis in Jerusalem een zeer voorname rol heeft gespeeld.

Een ander maal wordt waarschijnlijk de *Nelumbium* bedoeld, wanneer wij in Prediker 11 lezen: „Werp uw brood uit op het water, want gij zult het vinden na vele dagen.” In Oostersche landen toch wordt deze plant algemeen voortgekweekt door de zaden in kleiballen te kneden en ze zoo in het water te werpen; hierdoor zijn de zaden beschermd tegen de visschen, die er zeer verlekkerd op zijn. Het ligt dus vóór de hand, dat in het aangehaalde vers de Lotus werd bedoeld. Wel hebben bijbeluitleggers gemeend, dat het de rijst zou zijn, doch er is geen enkele aanwijzing dat de rijst ten dien tijde in Palestina reeds bekend was, waarbij nog komt, dat deze plant, zelfs bij de oudste en onbeschaafde volken niet op de beschreven wijze wordt uitgezaaid.

Overal in de geschiedenis der oudere volken vindt men dus van de merkwaardige Lotus gewag gemaakt en ook nu nog wordt zij daar, waar zij in het wild groeit, in hooge eere gehouden. Het gebied, waar zij gevonden wordt, is zeer uitgestrekt, daar zij voorkomt in poelen en rivierinhammen, overal waar het water helder is, van Perzië, Hindostan, Zuidelijk Azië tot China en Japan, de Philippijnen, en de Maleische eilanden tot in Australië. Ook op Ceylon komt zij voor en zij dankt haar naam aan de inlandsche benaming op dit eiland. Zij wordt daar toch *Nelumbo* genoemd, waarvan de Latijnsche geslachtsnaam *Nelumbium* is afgeleid.

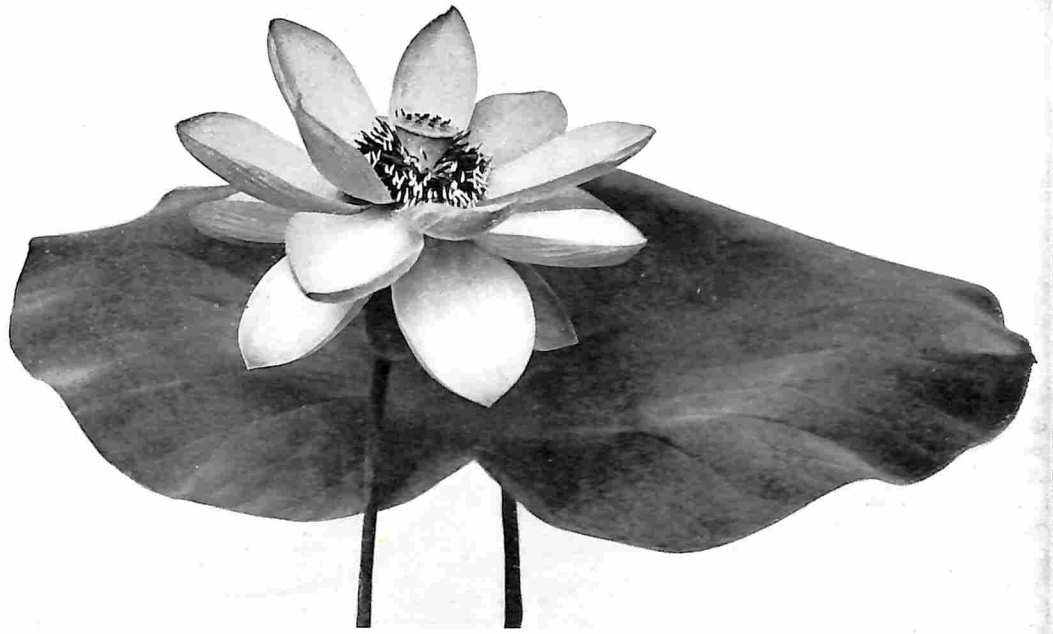
Waar deze plant zoo wijd verspreid is, daar ligt het voor de hand, dat zij tamelijk hard is. Inderdaad is dit ook het geval, en met het oog hierop is het dan ook min of meer vreemd, dat zij niet meer gekweekt wordt.

Lastig in de kultuur is zij geenszins en bijzonder kostbare kultuurinrichtingen vereischt zij niet. Het meeste succes zal men wel met haar hebben, wanneer men in de middenkisting van een lage warme kas een waterbak laat maken van ± 1 M. diepte, waarvan de bovenkant ± 1 M. van het glas verwijderd is. In dezen bak laat men een laag van ongeveer 50 cM zwaren grond, bij voorkeur oude bagger met graszoden vermengd, brengen en zoodra men ze ontvangen heeft, legt men daar de vleezige wortelstokken op. Na ze geplant te hebben, brengt men er nog ongeveer 25 cM. grond boven op, en zet daarna den bak vol met water, zoodat er ± 25 cM. water boven den grond staat. Het best plant men haar ongeveer half April. Niet heel lang zal het duren of, wanneer men de kas behoorlijk warm houdt, de eerste drijvende bladeren verschijnen, spoedig door meerdere uit het water opgerichte dat gevolg. Hoewel niet zeker, is de kans niet buitengesloten, dat zij reeds het eerste jaar bloeien zal. Tegen September beginnen haar bladeren geel te worden en gaat de plant haar rusttijd in. De afgestorven bladeren worden even onder het water afgesneden en gedurende den ganschen winter behoeft men niet meer naar haar om te zien. Het volgende voorjaar doet men goed het water en het bovenlaagje van de aarde te ververschen; meer zorg behoeft zij echter niet om tegen Mei krachtiger dan in het eerste jaar uit te groeien.

Hoewel zij zich in een warme kas zeer fraai ontwikkelt, is die niet bepaald noodig. Zeer mooi zagen wij haar gekweekt in een ton geplaatst in een gewonen kweekbak, die des winters vorstvrij kon gehouden worden; hoewel haar ruimte hierin zeer beperkt was, bloeide zij er zelfs zeer mooi. Ook kan zij buiten worden uitgeplant. Voor het eerst zagen wij haar zoo gekweekt in den Berggarten te Herrenhausen, bij Hannover. Zij had zich daar in den loop van den zomer tot een mooie bladplant ontwikkeld, doch bloeien deed zij er niet. Ook hebben wij wel gelezen, dat zij in den Jardin des Plantes te Parijs in den vollen grond gekweekt en des winters gedekt, geregeld bloeit; gezien hebben wij dit echter niet.

Wil men haar uit den waterbak, waarin zij staat opnemen, dan moet men er op rekenen, dat de wortelstokken steeds zeer diep, bij voorkeur langs den bodem kruipen, zoodat eenige voorzichtigheid geboden is.

Zoals wij reeds zeiden, heeft de *Nelumbium* een dikken, vleezigen, witten wortelstok, waaruit aanvankelijk bladeren ontspruiten van 10 à 15 cM. diameter, die op het water drijven. Goed aan den groei, ontwikkelt zij echter weldra bladstelen, die recht boven het water uitsteken, ongeveer 1 cM. dik en ± 1 M. lang worden. Deze bladstelen dragen dan de fraaie schildvormige bladeren, die aanvankelijk naar twee zijden zijn opgerold; volkomen ontwikkeld hebben zij een doorsnede van 60 à 70 cM., aan den bovenkant zijn zij donker, aan de onderzijde iets lichter groen. De bladschijven zijn zuiver rond en naar het midden, waar zij op den bladsteel zijn ingeplant, eenigszins hol. Met haar groote, kaarsrecht boven het water uitstekende bladeren maakt zij een inderdaad prachtig effect. Een eigenaardigheid van het blad is nog, dat de bovenzijde bedekt is met een aantal microscopisch kleine kliertjes, die maken, dat een waterdruppel er niet op kan blijven liggen. In de inzinking van het blad bevindt zich dan ook gewoonlijk een weinig water, dat zich, bij eenige beweging er als een druppel kwik op beweegt, zonder het miste spoor van vocht achter te laten. Is de plant sterk genoeg, dan ontwikkelt zich ter zijde van ieder blad een bloemknop, die op een steel staat iets langer dan ieder van het bijbehorende blad. Tot kort voor de ontluiking is de knop puntig en lichtgroen, des avonds ziet men nog den puntigen knop en den volgenden morgen de prachtige, aanvankelijk tulpvormige bloem. De geheele bloem

LOTUSBLOEM, STERK VERKLEIND.

heeft een doorsnede van + 25 cM.; de bloembladeren zijn eenigszins schuitvormig 10 à 12 cM. lang, 5 à 6 cM. breed en zacht rose van kleur. Te midden van de prachtige bloem staan de talrijke goudgele meeldraden, en als in een bed van gouden veëren staat het zachtgele vruchtbeginsel ingeplant, dat den vorm heeft van een doorgesneden ei met de vlakke zijde naar boven. Op dit bovenvlak staan de stempels kransvormig ingeplant.

Moelijk is het in een nuchtere beschrijving de pracht van deze bloem weër te geven; telkens als wij haar zien staan wij haar in stilte te bewonderen als een der fraaiste bekende bloemen; steeds wekt zij in hooge mate de bewondering van ieder, die haar ziet.

Na één of twee dagen wijken de bloembladeren uiteen, waardoor het vruchtbeginsel wat meer zichtbaar wordt, doch dan is het ook met haar pracht gedaan, want reeds den volgenden dag zijn zij afgevallen en blijft het vruchtbeginsel, dat dan reeds aanmerkelijk gezwollen is, alleen op den bloemsteel over. Hierna gaat het snel doorgroeien en bereikt een afmeting van ± 15 cM. waar de nootjes, dat inderdaad vruchtjes en geen zaden zijn, bovenin liggen. Deze vruchtjes zijn het, die in de tropen verzameld worden en versch, geroosterd of gemalen, een zeer smakelijk gerecht opleveren.

De voortkweeking van de *Nelumbium* gaat gemakkelijk, door in het voorjaar de worstelstokken te verdeelen, doch ook wanneer men de zaden op bodemwarmte zaait, kiemen zij vrij goed en gemakkelijk.

Hoewel de zachtrose soort het meest algemeen is, zijn er ook verscheidenheden die zuiver witte of met rood gestreepte bloemen geven; ook is er een geelbloemige soort bekend, de *Nelumbium luteum*, die echter zeer zeldzaam is.

De *Nelumbium speciosum* is ongetwijfeld een der mooiste bekende bloemplanten, die wij iederen plantenliefhebber met warmte kunnen aanbevelen. Men zal er veel, zeer veel plezier van hebben.

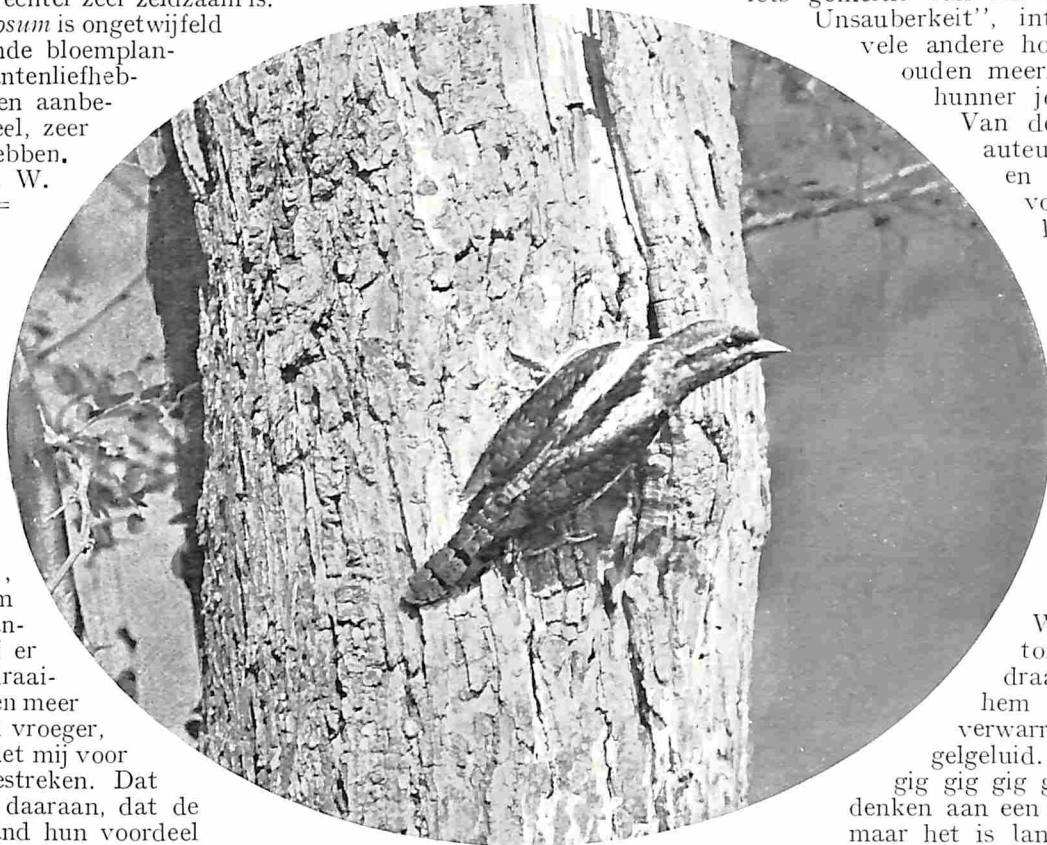
E. Th. W.

DRAAIHALZEN.

ONGEVEER in den tijd, toen de kerseboomen begonnen te

bloeien, de dikke kastanjeknoppen barstten en de berken zich tooiden met jeugdig groen, is hij gearriveerd, en nu ontmoet ik hem telkens weer op mijn wandelingen. 't Is net, of er tegenwoordig meer draaihalzen, en in 't algemeen meer holenbroeders zijn dan vroeger, tenminste ik verbeeld het mij voor onze Zuidelijke Veluwestrecken. Dat ligt waarschijnlijk wel daaraan, dat de menschen langzamerhand hun voordeel beter gaan inzien dan vroeger, en overal nestgelegenheden gaan verschaffen in den vorm van nestkastjes; men ontmoet hier in de buurt tenminste haast geen buitenplaats of villa meer van eenige beteekenis of er hangen nestblokken. Een gelukkig verschijnsel, en des te gelukkiger, omdat de vogels ze blijkbaar gaarne, haast had ik gezegd met voorliefde, betrekken. Wanneer op een groot landgoed hier in de omgeving, waar ten overvloede nog heel wat holle boomen staan, het vorige jaar van de ruim honderd nestkastjes meer dan negentig betrokken werden, dan is dat m. i. wel een bewijs, dat de vogels aan de kunstmatige nestgelegenheden gewend raken.

Natuurlijk zijn de meezen de nestkastjesbewoners par excellence, en 't schijnt, dat ze er al bij voorkeur in gaan broeden. Spechten doen het ook wel, maar die vindt men toch lang zooveel niet, en van de draaihalzen weet ik ook nog maar een paar gevallen; die schijnen meer conservatief te blijven, en de natuurlijke hopen en gaten op te zoeken. Maar bij gebrek aan beter nemen ze ook wel nestkastjes voor lief; soms zelfs als die in kleinere tuinen hangen. De „onze” van 't vorig jaar, ik vermoed tenminste dat het dezelfde is, heeft zijn oude holte weer betrokken, par droit de conquête et par droit de naissance. 't Is een ingewaterd kankergat in een beuk, vlak aan den straatweg, en het rumoer van de voorbijsnellende automobielen, trams en fietsen is den bewoners totaal onverschillig, daar heb ik vroeger al eens van verteld. Meermalen zag ik vanuit de tram hem de holte inwippen, zonder eenige vrees te toonen, en eens bleef hij zelfs doodbedaard op den telefoondraad zitten, terwijl de tram vlak onder hem door reed. Men zou oppervlakkig niet denken, dat een spechtachtige vogel zich op een draad in evenwicht zou kunnen houden, maar een draaihal kan 't opperbest.

DRAAIHALS BIJ ZIJNE NESTHOLTE.

Als die draaihal nu een nestkastje had betrokken, dat een eindje verderop in een laantje van Oranje-Nassau's-Oord hing, en waarin er het vorige jaar een gebroed heeft, dan hadden we eens kunnen nagaan, of hij ook de zonderlinge liefhebberij had, waaraan de heer de Meyere in het laatstverschenen nummer (VII) van de „Verslagen en mededeelingen der Nederlandsche Ornithologische Vereeniging” een interessant artikel wijdde. De schrijver vermeldt daar o. a. dat de draaihal, behalve voedsel, een meer of minder groote hoeveelheid kleine scherpe voorwerpen als glas- en porseleinscherfjes, ook wel stukjes been, schelp, eischaal en grint naar zijn jongen brengt; waarschijnlijk vervullen deze zaken een rol bij de vertering van het voedsel, om vervolgens, voor een deel althans, door den snavel weer naar buiten te worden uitgeworpen. Deze interessante waarneming wijkt voor een groot deel af van wat vele bekende ornithologen (Brehm, Dresser, Naumann, Yarrell e. a.) omtrent de vogelsoort hebben medegedeeld, en de heer de M. besluit zijn belangwekkend artikel met den wensch, dat ieder, die daartoe in de gelegenheid mocht zijn, den draaihal — vooral in de broedperiode — met meer dan gewone oplettendheid gade zal slaan.

Er valt nog een eigenaardigheid te vermelden van onzen *Jynx torquilla*, waarover men bij alle auteurs kan lezen, en welk verhaaltje langzamerhand ook al minder geloof begint te vinden. In vele vogelboeken vindt men n.l. de bewering, dat de excrementen der jongen niet door de oude vogels worden verwijderd, en zinnen als: „ein stinkender Pfuhl”, „eine übelriechende Stätte”, „a very offensive nest”, „ein wenig appetitliches Heim” e. v. a. ontmoet men haast in ieder ornithologisch werk.

Bij de draaihalzennesten, die ik vond, heb ik nooit iets gemerkt van een dergelijke „entsetzliche Unsauberkeit”, integendeel, evenals van vele andere holenbroeders heb ik de ouden meermalen de uitwerpselen hunner jongen zien wegdragen.

Van den hop schrijven vele auteurs ongeveer hetzelfde, en diens wel wat triviale volksnamen van Schijthop, Stronthaan en Drekhiaan (sit venia verbis) wijzen er al op.

't Is heelgoed mogelijk, dat deze vuilheid ook grootendeels gefingeerd is; ik heb den hop nog niet anders aangetroffen dan in de vitrines van een museum of collectie. In het Zuiden van ons land broedt hij wel, maar 't is toch altijd een avis rarissima. Wie eenmaal den een-tonigen roep van den draaihal heeft gehoord, zal hem zeker niet zoo gauw verwarren met een ander vogelgeluid. Een vrij hoog nasaal gig gig gig doet wel wat denken aan een zacht spechtgehinnik, maar het is lang niet zoo vol vuur en kracht. Men moet lang zoeken, om den producent van dit monotone gelach in de gaten te krijgen, want zijn veeren zijn

zoo mooi met allerlei fijne streepjes, vlekjes en puntjes versierd, dat hij al heel weinig van de boomstammen en -takken afsteekt. De kleur doet sterk denken aan die van de nachtzwaluw of geitenmelker.

Laat ik u tot slot nog even vertellen, hoe de vogel aan zijn wetenschappelijke naam is gekomen. Volgens de mythologie was *Jynx*, de dochter van Pan en Echo, de dienaar van Io; de eerste verleide Zeus tot een minnehandel met Io, waardoor zij voor straf door Juno in een vogel — den draaihal *Jynx torquilla* — werd veranderd. Zijn Veluwsche naam is mierenjager, een volkomen passend epitheton.

Wageningen.

A. B. WIGMAN.

BLADVULLING.

KONIJNEN EN DE WARMTE.

Konijnen staan vanouds als geheelonthouders te boek; algemeen wordt aangenomen, dat zij het zonder water kunnen stellen, omdat zij met het groene voeder genoeg water binnen krijgen. Geen enkele jongen, die konijnen houdt, denkt er dan ook aan, hun water te geven.

Maar op Vrijdag 28 Juli, toen de thermometer op 94 gr. in de schaduw stond, zagen wij een paar konijnen, die in een kippenren waren opgesloten, gretig drinken van het water dat in den kippenbak gegoten werd. Het was waarschijnlijk een uitzondering, maar de op dien dag heerschende buitengewone hitte, die gelukkig ook een uitzondering was, maakte een dergelijke buitensporigheid van onze langooren begrijpelijk.